Tayyib Atmaca

dOkunan Şiirler-23-

Günümüz şairlerinin yüzde doksan dokuzuna hece ve aruz ölçüsüyle şiir yazıp yazmadıklarını sorduğumuzda önümüze şu iki işareti koyarlar: **!?**

Kimisi gençliğinde denediğini söyler, kimisi de sözüm ona gazel başlığı altında yazdıklarını aruz diye takdim etmeye çalışır. Onlardan bir adım ileri giden bazıları ise bol imaleli ve bol zihaflı manzumelerinin altına mutlaka aruz kalıbını da not ederler. Bazıları ise -hakkını yemeyelim- kafiyeyi tutturdukları zaman ölçü ve durağı transit geçerek hece şiiri yazmadığını zanneder. Hele bir de rubaiyi sorsak ya duymadığını söyleyecek, duymuş ise "Evet, Ömer Hayyam'ın rubai yazdığını biliyorum." diyecek. Öbür taraftan birisi çıkıp "Kadın ve şarap üzerine rubailer yazmıştır." diye ahkâm kesecek utanma sınırlarını taşarak.

Aynı soruyu geleneği iyi bilen bir şaire ya da şair-i maderzada sorduğumuzda ise önümüze rubainin haritasını açacaktır.

Bu yazımda benim *şair-i maderzad*ım Tacettin Şimşek ve *Kırk Aynada Gül Yankısı*[1] kitabından bahsedeceğim.

Şiire lise yıllarında başlayıp kırk yıldır kendini yenileyerek ve tekrara düşmeden şiirin çeşitli coğrafyalarında bıkmadan, usanmadan, yorulmadan hem kendini hem de beni gezdirir.

Hecenin bütün ölçülerini kullandığı gibi bu fakiri de meydana çağırarak "Sözün İzinde" başlığı altında bir kitaplık deyişme bile yapmıştır.

Serbest nazım yanında aruz ölçüsünün bütün kalıplarını kullanarak şiirler yazdığı yetmiyormuş gibi yüzlerce tahmis, mâni, tuyuğ, haiku, koşma, satranç, *Hüsn ü Aşk* vezninde dörtlük ve çocuk şiiri yazmıştır. "Peki, bu kadar maharetli bir kalem neden çok tanınan bir şair değil?" dediğinizi duyar gibiyim. Tacettin Şimşek kendini seferde bilir, zaferi gönlünden geçirdiği de olur ama birinci işi seferdir. O kendine kahraman desinler diye yazmaz.

Tacettin Şimşek, hece ve aruz ölçüsüyle şiir yazmanın yanı sıra isterse konuşurken bile hece ve aruz ölçülerinde cümleler kurabilir. Yazıyı okurken "Yok daha neler!" diyorsanız diyebilirsiniz.

Önüne gelen şiirlerdeki fazlalığı, eksikliği, kafiyeyi, ölçüyü bakar bakmaz görebildiği gibi aruz ölçüsüyle yazılan şiirlerdeki aruz kusurlarını da anında gösterebilecek bir şair olduğundan benim de şair-i maderzadım -aynı zamanda ülkemizde kayıtlara girmeyen ama en çok (dört bine yakın) rubai yazan- Tacettin Şimşek hem yerli bir şair hem de kendini bu alanda yetiştirmiş ender şairler arasında sessiz sedasız yürüyerek geleceğe güzel eserler bırakacak bir şairdir.

Hacı Bayram Veli Hazretleri yüzyıllar önce *"Vakti gelmeyince burçak yolunmaz."* diye boşuna dememiş. Elbette her şairin bir kaderi olduğu gibi her şiirin de bir kaderi vardır. Şairin yazmış olduğu binlerce şiir -marifet iltifata tabi olunca- vakti geldiğinde okurunun karşısına çıkacaktır.

Tacettin Şimşek'in konuşurken bile isterse ölçülü konuşacağını söylemiştim. Kitabın adını okuyun lütfen: *Kırk Aynada Gül Yankısı*. Siz deyin sekiz ölçülü bir dize, ben diyeyim *"Mef'ûlü / mefâîlü / me"* (- - . /. - - . /-) ya da olur mu bilmiyorum ama ilk sekiz hecesi söylenen bir rubai vezniyle açılıyor kitabın kapağı.

Kitabın adı ile ilgili kısa bilgiler vermek istiyorum. Şair burada *Kırk Ayna* derken Kırk Hadis'i, *Gül Yankısı* derken de Efendimizi hem kadim geleneğimizde olduğu gibi güle benzetiyor hem de Kırk Hadis'ten yola çıkarak Türk edebiyatında ilk defa rubai tarzında yazdığı kırk şiirle kırklar arasına karışmaya cehd ediyor. İlave olarak edebiyat hayatının "kırkıncı durağında erbain yazma" hayalini gerçekleştiriyor.

Bekir Sıtkı Erdoğan'ın "rubainin son ustası" ilan ettiği Tacettin Şimşek, bizim gibi düşünmüş olmalı ki, rubainin ne olduğu konusunda eksik bilgiye sahip okuyucular için *"Klasik şiir geleneğimizde rubai, tek bentten oluşan ve kendine özgü aruz kalıplarıyla "söylenen" nazım şekillerindendir. Anonim Türk halk edebiyatı ürünlerinden mâniye benzeyen rubai, sözlük anlamıyla "dörtlü / dörtlük", terim anlamıyla da "dört dizeden oluşan nazım" demektir. Mistik, felsefi, tasavvufî temalar çerçevesinde az sözle derin ve büyük bir düşünceyi söyleyebilme hüneri rubaide kendini gösterir. Rubainin ilk iki dizesi hazırlık niteliğindedir. Ana düşünce son iki dizede yoğunlaşır. Kendine özgü kalıplara sahip oluşu rubaiyi kıta, nazım ve tuyuğdan ayıran temel özelliktir."* açıklamasını yapıyor kitabın hemen girişinde.

Bir vefa örneği olarak kitabını Ali Şir Nevai'den Necip Fazıl'a kadar manzum kırk hadis yazan bütün şairlere ithaf eden Tacettin Şimşek, klasik dönem şairlerinin izinden giderek Abdurrahman Cami'nin *Hadis-i Erbain*'ini Türkçeye tercüme eden *Fuzûlî, Rıhletî* ve *Münif* gibi üç usta şairi üç kıta ile buyur ediyor kitabına. Üç şair de "Sizden biriniz kendisi için sevdiğini kardeşi için de sevmedikçe iman etmiş olmaz." (Buharî, "İman", 7; Müslim, "İman", 71) hadis-i şerifini kıta nazım şekliyle Türkçeye kazandırmış. İşte bu üç ustanın en ustası Fuzûlî'nin kıtası:

Mü'min olmaz kişi hakîkat ile
Tutmayınca tarîk-i terk-i hevâ
Her ne öz nefsine revâ görürse
Yâr u kardaşa görmeyince revâ (s. 3)

---

*Tacettin Şimşek, *Kırk Aynada Gül Yankısı,* Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2021.

Rahmetli Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu şiirin kapısından içeri gererken Besmeleyi şöyle şerh etmişti:

"Şol gökleri kaldıranın
Donatarak dolduranın
Ol deyince olduranın
Doksan dokuz adı ile"

Tacettin Şimşek de örnek aldığı bu ustanın Besmele şerhini rubai olarak şöyle söyler:

Kaldınsa kanatsız
tutuşup "Eyvah!" de!
İnsan dediğin
meraklı bir seyyah de!
Allah'ın adıyla al ye
bul ver yaşa öl
Her yerde her eyleminde
"Bismillah" de! (s. 6)

Şair, bilinçli bir tercihle dizeleri kırarak hem okuyuş rahatlığı sağlamak istemiş hem de rubaiyi serbest şiir gibi yazarak farklı bir söyleyiş geliştirmiş.

Bu tür rubaileri daha önce T*ürk Edebiyatı, Türk Dili, Elif, Esma, Hece Taşları, Sühan, Harşit, Dil ve Edebiyat,* gibi dergilerde yayınlanmıştı. (Şairin öğrencisi ve meslektaşı Ahmet Ziya Kahraman'la Ocak 2021'den itibaren iki ayda bir yayımlanan *Rubai* diye bir e-dergi çıkardığını da kaydedelim.)

Kırk Aynada Gül Yankısı'nda şair, öncelikle hadis-i şeriflerin tasdikiyle şiiri yücelterek işe başlıyor. Hazret-i Peygamber'in "Şüphesiz ki şiirin bazısında hikmet vardır." (Buharî, "Edeb", 90; Ebû Dâvud, "Edeb, 87) hadisini hatırlatarak ve antik Yunan filozofu Platon'un *Devlet*'inden şairleri kovmasına karşılık "Bânet Suâd" kasidesini huzurunda okuyan Kâ'b bin Züheyr'i hırkasıyla ödüllendirip onurlandırmasına gönderme yaparak şiirin gönül dünyamızdaki ve medeniyetimizdeki ayrıcalıklı yerine vurgu yapıyor.

Bir şairin kitabıyla ilgili yazılan kısa ve özlü düşünceler aynı zamanda şairin şiirleri hakkında ipuçları veren derkenarlar gibidir.

Birkaç dakika zaman ayırıp şairin kitabına kitapçılardan ya da internet üzerinden ulaşanlar elbette kendileri derkenara yazacaklar ama tembel okurlara kılavuz olması açısından hem şairin seçmiş olduğu kırk hadisin her birinden aldığı ilhamla rubai şerhi olarak yazdıklarından gönlümüze dokunan bazı örneklerle sözü sürdürmek istiyorum.

"İnsanda bir organ vardır. Eğer o sağlıklı ise bütün vücut sağlıklı olur; eğer o bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin! O, kalptir." (Buhâri, "Îmân", 39; Müslim, "Müsâkât", 107)

Kalp Sağlamsa
Aşkın yeri yurdu tarifinden giderek
İnsan şu asil kalbe selam dursa gerek
Sağlamsa yürek bil ki beden sağlamdır
Çökmüş gibidir beden bozulmuşsa yürek (s. 7)

"Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz; kalplerinize ve işlerinize bakar." (Müslim, "Birr", 34)

Allah Kalbe Bakar
Allah kimi gün Tûr'u yakar yalnızca
Nuruyla seven kalbe akar yalnızca
İnsanların endamına asla bakmaz
Eylem gözetir kalbe bakar yalnızca (s. 9)

"Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlâk bakımından en güzel olanıdır." (Ebû Dâvud, "Sünnet", 15; Tirmizî, "Radâ", 11)

Önce Güzel Ahlak
İnsaflı olur makul olur haklı olan
Kalbinde muhabbet ve vefa saklı olan
İmanı en olgun kişi kimdir dersen
Derler ki odur en güzel ahlaklı olan (s. 13)

"Kişiye günah olarak, her duyduğunu başkasına söylemesi yeter." (Ebû Dâvud, "Edep", 80)

Dilden Gelen
İnsan ne bilir ruha ateş yaydığını
Fark etmese kalbinin yasak saydığını
Yetmez mi günah yangını bir kimse için
Dilden dile aktarması her duyduğunu (s. 25)

Kitaptaki bütün rubailer elbette bu şekilde dizilmiş değil. Başta da söylediğim gibi okuyucuya kolaylık olsun düşüncesi ile dizeler kırılarak sekiz dize hâlinde yazılmış. Varsın olsun bu da güzel bir şey ama ben yine de alıntılar yaparken bildiğim rubai kalıbı içinde almayı daha uygun buldum.

Kitapta Kırk Hadis seçildiği gibi yine kırk hadisin şerhi niteliğinde kırk rubai yer almaktadır.

Tacettin Şimşek Kırk Hadis'e kırk rubai yazdıktan sonra kitabı şöyle kapatır:

"Bizden"
Sözcükleri kumlardaki izdendir de!
Mizacı köpük köpük denizdendir de!
Ey şanlı Resul ismine kurban olayım
Mahşer günü n'olur "O da bizdendir." de! (s. 47)

Bu rubai, naat örneği olarak da okunabilir.

Süleyman Çelebi, Mevlid"inin bir bölümünde, *"Her ki diler bu duada buluna/Fatiha ihsan ede ben kuluna"* diye dolaylı olarak kendisinden sonraki nesillerden Fatiha bekliyorsa Tacettin Şimşek de Efendimizden şefaat diliyor. Ben de şairin duasına "âmin" diyerek başka rubaileri ile başka başka kitaplarda buluşmak istiyorum.